

Kohtuasi C-36/20 PPU

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

25. jaanuar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana (San Bartolome de Tirajana eeluurimiskohus nr 3, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

20. jaanuar 2020

Kaebuse esitaja:

Ministerio Fiscal

Vastustaja:

VL

Põhikohtuasja ese

Kolmanda riigi kodaniku väljasaatmine.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Määrata kindlaks, kas eeluurimiskohtunikke võib käsitada asutusena, kus rahvusvahelise kaitse taotlejad võivad avaldada soovi sellist kaitset taotleda. Jaatava vastuse korral selgitada välja sellest tulenevad teatavad õiguslikud tagajärjed.

Õiguslik alus on ELTL artikkel 267.

Eelotsuse küsimused

1. Direktiivi 2013/32/EL artikli 6 lõike 1 teises lõigus on ette nähtud olukord, kus rahvusvahelise kaitse taotlus esitatakse muudele asutustele, kes ei ole pädevad

seada vastavalt oma riigisisesele õigusele registreerima, millisel juhul tagavad liikmesriigid, et registreerimine toimub hiljemalt kuue tööpäeva jooksul alates taotluse esitamisest.

Kas seda tuleb tõlgendada nii, et eeluurimiskohtunikke, kes on pädevad otsustama, kas välismaalast tuleb vastavalt Hispaania riigisisesele õigusele kinni pidada või mitte, tuleb käsitada ühena nendest „muudest asutustest“, kes ei ole küll pädevad rahvusvahelise kaitse taotlust registreerima, kuid kellele võivad taotlejad avaldada soovi seda taotlust esitada?

2. Kui eeluurimiskohtuniku käsitatakse ühena nendest asutustest, siis kas direktiivi 2013/32/EL artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et eeluurimiskohtunik peab taotlejale teatama, kuhu ja kuidas saab rahvusvahelise kaitse taotlust esitada, ning taotluse esitamise korral peab selle edastama asutusele, kes on vastavalt riigisisesele seadusele pädev rahvusvahelise kaitse taotlust registreerima ja menetlema, ja pädevale haldusasutusele, selleks et taotlejale tagataks direktiivi 2013/33/EL artiklis 17 nimetatud vastuvõtumeetmed?

3. Kas direktiivi 2013/32/EL artiklit 26 ja direktiivi 2013/33/EL artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodanikku ei tohi kinni pidada, välja arvatud juhul, kui direktiivi 2013/33/EL artikli 8 lõikes 3 sätestatud nõuded on täidetud, kuna taotlejat kaitseb alates hetkest, kui ta teeb selle avalduse eeluurimiskohtus, tagasisaatmise lubamatuse põhimõte?

Viidatud Euroopa Liidu õigusnormid

- ELTL artiklid 67 ja 78.
- Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 18, 19 ja 21.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artiklid 6, 9, 12 ja 26.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded, artiklid 8, 9, 10 ja 17.

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

- 11. jaanuari 2000. aasta konstitutsioonilise seaduse 4/2000, mis käsitleb välismaalaste õigusi ja vabadusi Hispaanias ja nende sotsiaalset integratsiooni (Ley Orgánica sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social) (*Boletín Oficial del Estado* nr 10, 12.1.2000), artikli 58 lõige 4, artiklid 61, 62 ja artikli 64 lõige 5.

- 30. oktoobri 2009. aasta seaduse 12/2009 varjupaigaõiguse ja täiendava kaitse kohta (Ley reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria) (*Boletín Oficial del Estado* nr 263, 31.10.2009) artiklid 2, 3 ja 5.

Põhikohtuasja asjaolude ja menetluse kokkuvõte

- 1 12. detsembril 2019 peeti kinni paat, milles oli VL koos veel 44 Sahara-tagusesest Aafrikast pärit mehega, kes soovisid siseneda Hispaaniasse. Paadisõitjad võeti merepäästelaeva pardale, mis heitis samal päeval ankrusse Gran Canariaal.
- 2 Pärast seda, kui Punane Rist ja Kanaari saarte terviseamet oli neile osutanud esmast humanitaar- ja arstiabi, toimetati nad politseisse, kus nende suhtes algatati 13. detsembril 2019 kinnipidamismenetlus ja neid teavitati nende õigustest. Samal päeval võttis valitsuse alaline esindus Las Palmases vastu tagasisaatmisotsuse, kuna isikud olid üritanud siseneda ebaseaduslikult Hispaaniasse, ning taotles nende paigutamist välismaalaste kinnipidamise asutusse (edaspidi „kinnipidamisasutus“).
- 3 14. detsembril 2019 viidi VL eelotsusetaotluse esitanud kohtusse, Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajanasse (Tirajana San Bartolome eeluurimiskohus nr 3), et see otsustaks tema paigutamine kinnipidamisasutusse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus viis läbi eeluurimise ja tegi määruse, millega otsustas VL-i avalduse vastu võtta, keda teavitati tema õigustest ja keda abistas advokaat ja bambara keele tõlk. Talle teatati tema õigused ja ta avaldas kavatsust taotleda rahvusvahelist kaitset, kuna tal on põhjendatud kartused, et teda ähvardab tagakiusamine rassi või teatavasse ühiskonnarühma kuulumise tõttu, sõja tõttu tema päritoluriigis Malis, ning et tal oli hirm tagasi pöörduda, sest teda võidakse tappa. Avaldus edastati prokuratuurile, kes ei olnud kinnipidamisasutusse paigutamise vastu.
- 4 Lisaks edastati rahvusvahelise kaitse taotlus Hispaania põgenike abistamise komisjonile, kes teatas, et tal ei ole vaba esmase vastuvõtu kohta, kuid et Punases Ristis võib olla humanitaarabikoht, kuni saab koha rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks. Punane Rist teatas, et tal on 16 vaba humanitaarabikohta, kuid et neid tuleb menetleda politsei või valitsuse esinduse kaudu. Seepärast saatis eelotsusetaotluse esitanud kohus nendele asutustele kaks ametlikku dokumenti koha menetlemiseks humanitaarsetel põhjustel.
- 5 Samuti tehti korraldav kohtumäärus, millega taotleti politseilt asjakohase rahvusvahelise kaitse taotlemise soovi avalduse dokumendi väljastamist, kuna VL ja 25 teist isikut, kelle suhtes on taotletud kinnipidamisasutusse paigutamist, olid avaldanud kavatsust taotleda rahvusvahelist kaitset, ja kuna see taotlus oli esitatud asutusele, kes ei ole pädev seda vastavalt riigisisesele õigusele registreerima. Nimetatud korraldav kohtumäärus tehti selleks, et täita direktiivi 2013/33 artikli 6 lõiget 1, mille kohaselt liikmesriigid tagavad, et registreerimine toimub hiljemalt kuue tööpäeva jooksul alates taotluse esitamisest. Selle korraldava kohtumäärusega esitati lisaks taotlus töö-, migratsiooni- ja

sotsiaalkindlustusministeeriumile teiste riigiasutuste hulgas selleks, et rahvusvahelise kaitse taotlejatele antaks humanitaarvastuvõtukoht, kuna neil puudusid elatusvahendid.

- 6 Töö-, migratsiooni- ja sotsiaalkindlustusministeerium teatas, et on 12 vaba humanitaarvastuvõtukohta, mis tuleb määrata nendele taotlejatele haavatavuse kriteeriumide alusel. Ülejäänud 14 taotlejat, kelle hulgas on VL, otsustati paigutada kinnipidamisasutusse, kuna muid humanitaarvastuvõtu vahendeid ei olnud isegi rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks. Selliselt tehti kohtumäärus, millega otsustati paigutada VL kinnipidamisasutusse, kuna muud majutuslahendust ei olnud, kuigi tuvastati, et teda ei või sinna sellistel tingimustel paigutada, ning et rahvusvahelise kaitse taotlust tuleb menetleda selles kinnipidamisasutuses. Enne tema viimist kinnipidamisasutusse pöördus politseiametnik eelotsusetaotluse esitanud kohtu poole, et teatada, et rahvusvahelise kaitse taotluse esitanud isikud on kutsutud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise vestlusele vastavalt eelmises punktis 4 nimetatud ametlikule dokumendile.
- 7 Prokuratuur esitas 18. detsembril 2019 nimetatud kohtumääruse peale määruskaebuse. Prokuratuur leiab, et see kohtumäärus ei ole kooskõlas selle kavandatud eesmärgiga, milleks on välismaalase tagasisaatmine, ning et eelotsusetaotluse esitanud kohus on ületanud oma pädevust, kuna tal puudub pädevus rahvusvahelise kaitse taotlemise soovi avaldust vastu võtta. VL-i advokaat esitas samuti selle kohtumääruse peale kaebuse, kuna ta leidis, et seda isikut ei tohi direktiivide 2013/32 ja 2013/33 kohaselt kinnipidamisasutusse paigutada.
- 8 Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul oli kahtlusi nende kaebuste lahendamise suhtes, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule käesoleva eelotsusetaotluse, taotledes asja lahendamist kiirmenetluses.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 9 Prokuratuur leiab, et eeluurimiskohtunik ei ole pädev rahvusvahelise kaitse taotlemise avaldust vastu võtma, kuna eeluurimiskohus ei ole üks nendest varjupaigaseaduses ette nähtud asutustest, kus võib avaldada soovi taotleda varjupaika. Prokuratuur leiab, et eeluurimiskohtunik peaks selleks, et määrata välismaalase kinnipidamine või mitte, et tagada tema päritoluriiki tagasi saatmine, arvesse võtma ainult tema ebaseaduslikku riigis viibimist. Ta leiab, et eeluurimiskohtus esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus ei ole piisav põhjus selleks, et mitte määrata kinnipidamisasutusse paigutamist. Prokuratuur leiab samuti, et eeluurimiskohtunik ületas oma pädevuse piire, kui ta küsitles kolmanda riigi kodanikku avalduse võtmisel selles küsimuses ja otsis rahvusvahelise kaitse taotlejate esmase vastuvõtu majutuskoha või selle puudumisel humanitaarvastuvõtu kohta.

- 10 VL leiab, et eeluurimiskohtunik on pädev rahvusvahelise kaitse taotlemise avaldust vastu võtma. Ta leiab, et kuna paigutamine kinnipidamisasutusse määratakse selleks, et tagada tagasisaatmine, ja kuna rahvusvahelise kaitse taotlejaid ei tohi nende päritoluriiki tagasi saata, peab rahvusvahelise kaitse taotlemise avalduse mõju avalduma alates selle esitamise hetkest, ning seetõttu ei tohiks määrata tema paigutamist kinnipidamisasutusse.

Eelotsusetaotluse põhjenduse kokkuvõte

- 11 Direktiivi 2013/32 artikli 6 lõike 1 teises lõigus on sätestatud, et kui rahvusvahelise kaitse taotlus esitatakse muudele asutustele, kes tõenäoliselt võivad selliseid taotlusi saada, ent kellel puudub riigisisese õiguse kohane pädevus selliseid taotlusi registreerida, tagavad liikmesriigid, et registreerimine toimub hiljemalt kuue tööpäeva möödumisel taotluse esitamisest.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, s.o Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana (San Bartolome de Tirajana eeluurimiskohus nr 3) leiab, et eeluurimiskohtunik on üks neist „muudest asutustest“, kes ei ole küll riigisisese õiguse kohaselt pädev taotlust registreerima, kuid kes võib direktiivi 2013/32 alusel siiski registreerimist nõuda selleks pädevalt asutuselt, et taotlus registreeritaks hiljemalt kuue tööpäeva jooksul, nagu on selles direktiivis sätestatud. Ta leiab, et kui Euroopa Kohus seda seisukohta jagab, oleks eeluurimiskohtunik kohustatud edastama taotluse asutusele, kes on pädev seda registreerima ja menetlema, taotlede kohale kutsumist selle ametlikult vormistamiseks. Seega on alates hetkest, kui ta on edastanud taotluse pädevale asutusele ja kui taotlus on registreeritud, isikul rahvusvahelise kaitse taotleja staatus ja teda kaitseb tagasisaatmise lubamatuse põhimõte.
- 13 Teiseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et eeluurimiskohtunikud, kes on pädevad otsustama, kas määrata välismaalase kinnipidamine või mitte, peavad selleks võtma arvesse teatavaid asjaolusid, mis on loetletud 11. jaanuari 2004. aasta konstitutsioonilise seaduse 4/2000, mis käsitleb välismaalaste õigusi ja vabadusi Hispaanias ja nende sotsiaalset integratsiooni, artiklis 62, sealhulgas ohtu, et isik jätab kohtusse ilmutata, kuna tal ei ole alalist elukoha või isikut tõendavaid dokumente; et välismaalase teguviis võib raskendada või takistada tema väljasaatmist; isiku varasemat kriminaal- või halduskorras karistatust, tema suhtes on algatatud ja käimas olevaid kriminaal- või väärteomenetlusi, ning samuti välismaalase rasket haigust. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et need asjaolud ei ole selles sättes loetletud ammendavalt.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et direktiivi 2013/32 artikli 26 kohaselt ei tohi rahvusvahelise kaitse taotlejaid kinnipidamisasutusse paigutada. See artikkel viitab direktiivile 2013/33, mille artiklis 8 on sätestatud rahvusvahelise kaitse taotlejate üldise kinnipidamise keelu põhimõte ning juhud, millal on kinnipidamine lubatud, ja võimalus võtta alternatiivseid meetmeid. Direktiivi 2013/32 artikli 10 lõike 1 teises lõigus on omakorda sätestatud, et

kinnipeetud taotlejaid hoitakse lahus muudest kolmandate riikide kodanikest, kes ei ole esitanud rahvusvahelise kaitse taotlust.

- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on aga seisukohal, et need direktiivid kohustavad kõiki eeluurimiskohtuid teavitama kolmanda riigi kodanikke rahvusvahelise kaitse taotlemisest ja küsima, kas nad soovivad seda taotleda, nii et kui nimetatud artiklis 8 ette nähtud tingimused ei ole täidetud, ei tohi isikuid kinnipidamisasutusse paigutada ja juhul, kui kinnipidamine määratakse, siis oleks tagatud, et kinnipeetud rahvusvahelise kaitse taotlejaid hoitakse eraldi teistest kolmandate riikide kodanikest, kes ei ole rahvusvahelist kaitset taotlenud. Samuti tähendab selline tahteavaldus seda, et isikule tagatakse kõnealustes direktiivides ette nähtud vastuvõtumeetmed.

TÖÖDOKUMEN